

Trestněprávní postih kyberkriminality *ochrana duševního vlastnictví*

6.2.2021

Doc. JUDr. Tomáš Gřivna, Ph.D.
JUDr. Martin Richter, Ph.D.

16

Co je duševní vlastnictví?

- Úmluva o zřízení Světové organizace duševního vlastnictví (WIPO)
- Evropské právo např. Směrnice o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti (2001/29/ES)
- Národní právo (zejm. autorský zákon)
- Trestní právo – sekundární charakter, postih pouze závažnějších zásahů, nutná znalost autorského práva
- mimo jiné se jedná o práva k literárním, uměleckým a vědeckým dílům, k výkonům umělců, zvukovým záznamům a rozhlasovému vysílání, průmyslová práva...

Porušení autorských práv

- **Formy páčání**
 - **Nelegální zásahy**
 - plagiátorství, úpravy autor. díla apod.
 - **Nelegální výroba**
 - nelegální průmyslová výroba, nelegální kopírování autorských děl s následným prodejem
 - **Nelegální šíření**
 - prodej bez svolení autora, nelegální šíření prostřednictvím internetu
 - **Nelegální užívání**
 - užívání legálně získaného díla v rozporu s licenci, užívání nelegálně získaného díla

Porušení autorských práv

- Specifika: vysoká míra latence, společenská tolerance, značné škody v podobě ušlého zisku
- Skutková podstata podle trestního zákoníku:
§ 270 - Porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi
- Policejní statistika k § 270, 271 TZ za rok 2017 – 238 skutků, objasněnost 51,7 % (nelze zjistit, co bylo spácháno prostřednictvím Internetu)

Porušení autorských práv

§ 270 trestního zákoníku

(1) Kdo neoprávněně zasáhne **nikoli nepatrně** do zákonem chráněných práv k autorskému dílu, uměleckému výkonu, zvukovému či zvukově obrazovému záznamu, rozhlasovému nebo televiznímu vysílání nebo databázi, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci.

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let, peněžitým trestem nebo propadnutím věci bude pachatel potrestán,

a) vykazuje-li čin uvedený v odstavci 1 znaky obchodní činnosti nebo jiného podnikání,

b) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného značný prospěch nebo způsobí-li tím jinému značnou škodu, nebo

c) dopustí-li se takového činu ve značném rozsahu.

(3) Odnětím svobody na tři léta až osm let bude pachatel potrestán,

a) získá-li činem uvedeným v odstavci 1 pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu nebo způsobí-li tím jinému škodu velkého rozsahu, nebo

b) dopustí-li se takového činu ve velkém rozsahu.

-
- Aktuálně diskutované téma: *sdělování díla veřejnosti pomocí linků*
 - SDEU:
 - Svensson a spol. (C-466/12),
 - GS Media (C-160/15),
 - Stichting Brein proti Jacku Frederiku Wullemsovi (C-527/15)
 - Stichting Brein proti Ziggo BV, XS4ALL Internet BV (C-610/15).

Porušení autorských práv

- **Směrnice čl. 3 (2001/29/ES):**
 - Členské státy poskytnou autorům **výlučné právo udělit svolení nebo zakázat jakékoliv sdělení jejich děl veřejnosti** po drátě nebo bezdrátově včetně zpřístupnění jejich děl veřejnosti takovým způsobem, **že každý jednotlivec ze strany veřejnosti má k těmto dílům přístup z místa a v době, které si zvolí.**
- **§ 18 odst. 1, 2 AZ:**
 - (1) Sdělováním díla veřejnosti se rozumí zpřístupňování díla v nehmotné podobě, živě nebo ze záznamu, po drátě nebo bezdrátově.
 - (2) Sdělováním díla veřejnosti podle odstavce 1 je také zpřístupňování díla veřejnosti **způsobem, že kdokoli může mít k němu přístup na místě a v čase podle své vlastní volby zejména počítačovou nebo obdobnou sítí.**

Porušení autorských práv

- **Svensson a spol. vs. Retriever Sverige (SDEU, C-466/12, 13. 2. 2014)**
 - na jedné internetové stránce uvedeny **hypertextové odkazy na díla, která jsou volně dostupná na jiné internetové stránce, nepředstavuje sdělování veřejnosti**
 - "sdělování veřejnosti" ve smyslu Směrnice 2001/29/ES se uplatní jen tehdy, je-li dílo určeno "nové veřejnosti".

Porušení autorských práv

- **GS Media (SDEU, C-160/15, 8. 9. 2016)**

- Pokud je umístění hypertextového odkazu na dílo volně dostupné na jiné internetové stránce uskutečněno osobou, která tak činí **bez úmyslu dosažení zisku**, je třeba za účelem individuálního posouzení existence „sdělování veřejnosti“ ve smyslu čl. 3 odst. 1 směrnice 2001/29 zohlednit okolnost, že **tato osoba neví ani rozumně nemůže vědět o tom, že toto dílo bylo zveřejněno na internetu bez svolení nositele autorského práva.**
- Naproti tomu, **je-li prokázáno, že taková osoba věděla nebo vědět mohla, že použitý hypertextový odkaz zpřístupňuje protiprávně zveřejněné dílo na internetu**, například na základě skutečnosti, že na to byla upozorněna nositeli autorského práva, je třeba mít za to, že **poskytnutí takového odkazu představuje „sdělování veřejnosti“** ve smyslu čl. 3 odst. 1 směrnice 2001/29.
- U webových serverů, kterým takové umístování slouží **za účelem dosažení zisku**, nutný přísnější přístup - **takový server se musí ujistit, že dílo nezveřejňuje protiprávně.**

Porušení autorských práv

- **Stichting Brein proti Jacku Frederiku Wullemsovi (C-527/15, 26. 4. 2017)**
- Pojem „**sdělování veřejnosti**“ musí být vykládán v tom smyslu, že **zahrnuje prodej takového multimediálního přehrávače**, jako je přehrávač, o němž se jedná ve věci v původním řízení, **na kterém byly předem nainstalovány doplňky („add-ons“)** dostupné na internetu, jež obsahují **hypertextové odkazy na veřejnosti volně dostupné internetové stránky, na kterých byla díla chráněná autorským právem zpřístupněna veřejnosti bez svolení nositelů tohoto práva.**

Porušení autorských práv

- **Stichting Brein proti Ziggo BV, XS4ALL Internet BV (C-610/15, 14. 6. 2017)**
- Pojem „sdělování veřejnosti“ musí být vykládán v tom smyslu, že za takových okolností jako ve věci v původním řízení **zahrnuje zpřístupnění a správu platformy pro sdílení na internetu, která prostřednictvím indexace metadat týkajících se chráněných děl a poskytování vyhledávače umožňuje uživatelům této platformy tato díla nacházet a sdílet je v rámci sítě „peer-to-peer“.**

Porušení autorských práv

- **Usnesení Nejvyššího soudu, sp. zn. 8 Tdo 137/2013 (č. 7/2014 Rt)**
- Co se stalo?
 - Mladistvý provozoval pod dobu deseti měsíců rok webové stránky, na kterých **shromažďoval a zveřejňoval tzv. „embedded linky“**, které umožňovaly návštěvníkům jím provozovaných stránek shlédnout nejméně 2470 audiovizuálních děl a to bez souhlasu nositelů majitelů autorských práv. Mladistvý **byl na nelegálnost svého jednání upozorněn** zájmovým sdružením – Českou protipirátskou unií. Následně ukončil činnost původní webové stránky a založil stránku novou, fungující na obdobném principu.
- Právní věta:
 - Jedná se o zásah do výlučného autorského práva ve výroku uvedených nositelů těchto práv, neboť mladistvý využitím povahy a funkce tzv. „linku“, umožnil komukoli, kdo si otevřel tyto jeho WWW stránky, aby měl k uvedeným autorským dílům přístup na místě a v čase podle vlastní volby (ve smyslu § 18 odst. 2 aut. zák.), a to zcela nezávisle na vlastnictví či užívání rozmnoženiny díla, kterou tak zpřístupnil tzv. embedded linkem veřejnosti, konkrétně u 2470 jmenovaných filmových děl.

Porušení autorských práv

- **Otázka vzniku škody**
- **Usnesení Nejvyššího soudu, sp. zn. 5 Tdo 171/2014**
- **Co se stalo?**
 - Obviněný v době od 8. 6. 2011 do 9. 5. 2012 ze svého počítače prostřednictvím veřejně přístupné počítačové sítě Internet bez souhlasu oprávněných nositelů autorských práv vložil na dva veřejné filehostingové servery www..... a www.....(datová úložiště) 372 filmových audiovizuálních děl nebo zvukově obrazových záznamů a rozmnoženiny 33 hudebních děl
- **Právní věty:**
 - Pokud byl trestný čin porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi podle § 270 tr. zákoníku spáchán neoprávněným zpřístupněním rozmnoženiny chráněného autorského díla prostřednictvím veřejně přístupné počítačové sítě (Internetu), a to např. jejím umístěním do datového úložiště, škoda tím způsobená nositelům autorských a souvisejících práv k takovému dílu má formu ušlého zisku. Stanovení jeho výše se bude odvíjet od toho, jakou částku by získali nositelé těchto práv, kdyby sami legálně zpřístupnili srovnatelným způsobem a ve stejném rozsahu rozmnoženiny téhož díla v téže době. Výši ušlého zisku nelze odvozovat od obvyklé ceny legálně prodávaného hmotného nosiče (např. DVD nebo CD) s rozmnoženinou takového díla v běžné obchodní síti.
 - Nelze-li výši škody spolehlivě zjistit tímto způsobem a neodůvodňuje-li použití vyšší trestní sazby ani prokázaný prospěch pachatele, je třeba zvažovat, zda v případě rozsáhlejšího zásahu pachatele do chráněných autorských a souvisejících práv nejde o spáchání trestného činu porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi ve značném nebo velkém rozsahu ve smyslu § 270 odst. 2 písm. c) nebo odst. 3 písm. b) tr. zákoníku.

Porušení autorských práv

- **Peer-to-peer síť**
- **Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 5 Tdo 120/2014** (lze srov. také 5Tdo 1312/2010)
- Co se stalo?
 - Obviněný přes uživatelský účet programu StrongDC++ registrovaný na přezdívku „CZM.“ nabízel ke sdílení vybrané složky obsahující soubory s hudebními díly (celkem 13.384 titulů) o celkovém objemu dat 58,21 GB.
- Právní věta:
 - Nejvyšší soud může zopakovat, že **z účelu tzv. peer-to-peer (P2P) sítí**, kterým je vzájemné sdílení především multimediálních souborů mezi jejich uživateli, **jasně vyplývá jejich veřejný charakter**. Každý jednotlivý uživatel sám vědomě a dobrovolně „nabízí“ vybrané soubory, které jsou umístěné v paměti jeho počítače, ke sdílení ostatním uživatelům dané sítě. Takto vyhrazená část dat je tak přístupná jakémukoli uživateli příslušné sítě, nelze proto souhlasit s názorem obviněného, že byl narušen jeho soukromý prostor či jeho osobností práva.

Porušení chráněných průmyslových práv

- Duševním vlastnictvím jsou i průmyslová práva
 - Vynálezy
 - Průmyslové vzory
 - Užitné vzory
 - Topografie polovodičových výrobků
- Může být spáchán v souvislosti s ICT i trestný čin podle § 269 trestního zákoníku
- Zatím však taková trestní řízení nejsou obvyklá

§ 269 trestního zákoníku

- (1) Kdo neoprávněně zasáhne nikoli nepatrně do práv k chráněnému vynálezu, průmyslovému vzoru, užitému vzoru nebo topografii polovodičového výrobku, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci.
- (2) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let, peněžitým trestem nebo propadnutím věci bude pachatel potrestán,
 - a) vykazuje-li čin uvedený v odstavci 1 znaky obchodní činnosti nebo jiného podnikání,
 - b) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného značný prospěch, nebo
 - c) dopustí-li se takového činu ve značném rozsahu.
- (3) Odnětím svobody na tři léta až osm let bude pachatel potrestán,
 - a) získá-li činem uvedeným v odstavci 1 pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu, nebo
 - b) dopustí-li se takového činu ve velkém rozsahu.

Děkuji za pozornost

 grivna@prf.cuni.cz